

БУБЛІЙ Оксана,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,
Бердянський державний педагогічний університет
Науковий керівник –
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри соціальних комунікацій
Бердянського державного педагогічного університету
Юлія МЕЛЬНІКОВА

«БІБЛІОТЕКА 2.0» ЯК МОДЕЛЬ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕЧНИХ УСТАНОВ

Трансформація сучасного суспільства в інформаційне та стрімка цифровізація всіх ланок соціокультурної діяльності зумовили необхідність перегляду фундаментальних принципів функціонування традиційних бібліотечних установ. Класична модель, що тривалий час сприймалася як статичне сховище документів, у ХХІ столітті поступилася місцем динамічній, інтерактивній та людиноцентричній системі – «Бібліотека 2.0».

Термін «Бібліотека 2.0» (Library 2.0) уперше було запропоновано Майклом Кейсі у 2005 році як адаптацію ідеології Web 2.0, популяризованої Тімом О'Рейлі. Дослідник наголошував, що сутність концепції полягає не стільки в технологіях, скільки в здатності бібліотеки до постійних змін: «Бібліотека 2.0 – це модель бібліотечного обслуговування, яка заохочує постійну та цілеспрямовану зміну, запрошуючи користувачів до участі у створенні як фізичних, так і віртуальних послуг» [3]. На перший план виходить двосторонній зв'язок між установою та її аудиторією.

Сутність цієї моделі полягає в радикальній зміні ролі користувача. Як зазначає дослідниця Лора Стівенс, бібліотека має стати «сервісом, що надається скрізь», де відвідувачі можуть не лише споживати інформацію, а й активно взаємодіяти з нею [4]. Це реалізується через коментування електронних каталогів, створення персоналізованих тегів (фолксономія) та участь у формуванні бібліотечних послуг.

Основоположні принципи «Бібліотеки 2.0» включають:

1. Принцип постійної бета-версії (The Perpetual Beta): послуги тестуються в реальному часі та миттєво адаптуються відповідно до запитів громади.

2. Гнучкість та децентралізація: сервіси інтегруються у щоденний цифровий простір користувача – соціальні мережі, месенджери та мобільні додатки.

3. Використання «колективного інтелекту»: досвід читачів (рецензії, рейтинги) покращує якість пошуку та систематизації знань.

Для практичного втілення принципів «Бібліотеки 2.0» застосовується широкий спектр цифрових інструментів: соціальні медіа (Facebook, Instagram, Telegram), RSS-канали та сервіси розсилок, вікі-технології та блоги, хмарні технології та онлайн-коворкінги. Вони трансформують пасивне читання на активну взаємодію та дозволяють використовувати бібліотеку як повноцінний цифровий офіс.

Аналізуючи закордонний досвід, варто відзначити бібліотеки Скандинавії та США, які одними з перших запровадили концепцію «відкритих бібліотек» (Open Libraries). Завдяки технологіям RFID та автоматизованим системам видачі, користувачі отримали доступ до фондів навіть за відсутності персоналу.

Український науковий дискурс активно розвиває цей напрям. Зокрема, Т. Вилегжаніна підкреслює, що впровадження концепції 2.0 є стратегічним завданням для виживання бібліотек у цифровому середовищі [1]. О. Воскобойнікова-Гузева розглядає «Бібліотеку 2.0» як частину глобальної еволюції до «Бібліотеки 3.0», яка базується на семантичному вебі та штучному інтелекті [2].

Концепція «Бібліотека 3.0» передбачає перехід до інтелектуальної персоналізації: завдяки аналізу великих даних (Big Data) та алгоритмам штучного інтелекту система пропонує релевантний контент ще до моменту формування запиту. Це еволюція від бібліотеки як «простору для діалогу» до «інтелектуального помічника», інтегрованого у повсякденне життя через інтернет речей (IoT).

Окремим аспектом є трансформація професійної свідомості персоналу. Фахівець у системі 2.0/3.0 перестає бути лише «охоронцем фонду» й перетворюється на інформаційного куратора, модератора спільнот та медіатренера. Головною компетенцією стає вміння навчити громаду критичному мисленню, цифровій грамотності та навичкам верифікації інформації.

Таким чином, «Бібліотека 2.0» – це відкрита екосистема, яка не заперечує традиції, а наповнює їх новими інструментами, роблячи бібліотеку актуальним та незамінним соціальним інститутом сучасності. Вона виступає як гнучка платформа, що постійно адаптується до технологічних викликів та

соціокультурних потреб суспільства. Для України упровадження цієї концепції набуває особливої актуальності в умовах інформаційної війни та медіаграмотності, оскільки трансформовані бібліотеки можуть стати осередком критичного мислення та верифікації інформації в громаді.

Список використаної літератури

1. Вилегжаніна Т. Бібліотека в умовах цифрового суспільства. *Бібліотечний вісник*. 2018. № 3. С. 3–9.
2. Воскобойнікова-Гузєва О. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: від 2.0 до 3.0. *Вісник Книжкової палати*. 2019. № 6. С. 22–27.
3. Casey M. Library 2.0. *Library Crunch*. 2005. URL: <http://www.librarycrunch.com>.
4. Stephens M. Web 2.0 & Libraries: Best Practices for Social Software. *Library Technology Reports*. 2006. Vol. 42. № 4. P. 12–34.